

در خصوص رشته‌های علوم انسانی توضیح دهید. فارغ‌التحصیلان شغلشان چیست؟

اگر بخواهیم به این سوال جواب دهیم باید به ریشه برگردیم. علوم دقیقه و غیر دقیقه. یا علوم طبیعی و علوم انسانی. نقطه مقابل سخت افزار، نرم افزار است. علوم سخت افزار مسیر خودش را دارد مثل مکانیک، شیمی، فیزیک. بخش نرم افزاری با فعل و انفعالات شناختی سر و کار دارد. با شبکه‌های عصبی و با ادراکات جامعه سروکار دارد. دنیا می‌دانست که علوم انسانی چه رشته‌های فلسفه باشد یا ادبیات، اینهاست که جامعه را می‌سازد و جامعه را هدایت و به سمت تعالی می‌برد. در جامعه ما یک مقدار کم‌رنگ شد علتش این بود که ما آمدیم علوم انسانی را به اشتغال گره زدیم. گفتیم علوم انسانی چون بیکار هستند و کار ندارند علوم دقیقه کار دارند. در حالیکه دقیقا برعکس است. اتفاقا بالاترین اشتغال مربوط به علوم انسانی است. در علوم انسانی ده‌ها نفر می‌توانند کار کنند مثلا در بخش تحقیق و توسعه شرکت، هزاران نفر طرح و ایده می‌دهند. اشتغال در علوم انسانی بسیار بالاست منتها جامعه نتوانست بگوید اشتغال چیست؟ مثلا رشته زبان الان آموزشگاه زدند و مشغول کار هستند حالا این تجاری‌سازی دانش از ادبیات فارسی شروع شده تا برسیم به مدیریت، روانشناسی و بخش‌های دیگر و تازه کارآفرینی و مراکز رشد نشان می‌دهند که جای کار وجود دارد و بنابراین علوم انسانی بیکار نیست. در انگلستان بیشتر وزرایشان لیسانس تاریخ هستند که جامعه را اداره می‌کنند ولی ما برای اداره جامعه می‌گوییم باید دکتر و مهندس باشد. علوم انسانی هم جهت و مسیر حرکت جامعه، هم چگونگی رسیدن به آن را نشان می‌دهد بنابراین علوم انسانی است که می‌تواند جامعه را به سمت آسایش و آرامش ببرد. الان مشکلات جامعه، مسائل شغل و اقتصاد نیست. بلکه مسئله شناخت و ادراک است. یعنی ما بعضی وقتها به ادراک نمی‌رسیم احساس می‌کنیم بی‌عدالتی وجود دارد و علوم انسانی باید این را حل کند. بنابراین جامعه وقتی احساس کرد، بر اساس آن رفتار می‌کند. ما این را نتوانستیم در جامعه حل کنیم. موتور محرکه جامعه علوم انسانی است. مثلا وکالت، حسابداری، مشاوره کارهایی در جامعه انجام می‌دهند. یعنی در واقع آنچه که اداره و حکمرانی جامعه را رقم می‌زند علوم انسانی است. علوم انسانی ناملموس و نامشهود است. علوم انسانی زودگذر است و در تعامل شکل می‌گیرد. علوم انسانی در بحث آرامش و تعالی جامعه نقش کلیدی دارد. ما با مکانیک و شیمی نمی‌توانیم جامعه را به سمت تعالی ببریم. علوم انسانی امروزه جزء پرطرفدارترین رشته در دنیاست و تمام کشورها در دنیا روی خدمات، نیرو صادر می‌کنند بنابراین دیگر تولید کالا نیست. در حال حاضر ژاپن در بحث مدیر منابع انسانی و انسان‌های خاصی که برای اداره شرکت‌های چند ملیتی صادر می‌کند معروف است نه تولید کالا.

آقای دکتر در خصوص عملکردی که در این مدت داشتید توضیحاتی بفرمایید.

با توجه به اینکه محور بحث نظام رتبه بندی است مختصری در این خصوص توضیح بدم. ما از زمان تاسیس دانشگاه تاکنون در هیچ کدام از نظام‌های رتبه‌بندی دنیا حضور نداشتیم که دلایل متعددی دارد و من به بعضی از آنها اشاره خواهم کرد: ما از سال ۱۴۰۱ یک کارگروه براساس معیارهایی که نظام رتبه‌بندی Times دارد شکل دادیم و محور برنامه راهبردی دانشگاه را براساس شاخص‌های رتبه‌بندی Times در پنج حوزه آموزش، پژوهش، بین‌المللی شدن، ارتباط با صنعت و استنادات قرار دادیم. در کنار آن برای ورود به نظام رتبه بندی چند کار عمده انجام دادیم که یکی از آنها بحث رویت‌پذیری دانشگاه و فعالیت‌های پژوهشی اساتید بود. بخش دوم از کارها تعریف پروفایل اساتید بود برای این که بتوانیم مقالاتی که اساتید در مجلات معتبر دنیا دارند، در پایگاه‌هایی مثل پایگاه scopus یا سایر پایگاه‌ها مشاهده کنیم. بخش دیگر هم که در حال نهایی شدن است بحث نمایه‌سازی مجلات است. چکیده گسترده مقالات را به زبان انگلیسی در پایگاه‌های scopus ثبت کنیم و این مرجع استناد باشد. پس بنابراین اگر ما بتوانیم نمایه‌سازی بین‌المللی انجام دهیم به بحث استناد کمک می‌کند. هر چند که امسال نسبت به سال‌های قبل استناد ما تقریباً دو برابر شد. نکته بعدی اینکه چون ما برای اولین بار وارد نظام رتبه‌بندی شدیم توانستیم در بین ۲۶۷۳ دانشگاهی که در دنیا تقاضای رتبه‌بندی کرده بودند، در جایگاه ۱۲۰۶ قرار بگیریم و برنامه داریم که انشالله در سال‌های بعد رتبه دانشگاه زیر ۱۰۰۰ باشد.

یک سری دلایلی وجود دارد که دانشگاه علامه طباطبائی در داخل کشور بین ۷۳ دانشگاه رتبه ۵۳ و در نظام بین‌المللی رتبه ۱۲۰۶ دریافت کرده است: یک دلیلش این است که ما دانشگاه تخصصی هستیم و باید با دانشگاه‌های جامع که هم علوم پایه دارند، هم فنی مهندسی و هم پزشکی با آن‌ها رقابت کنیم. در واقع مقالات این رشته‌ها بیشتر در سطح جهان پذیرفته و چاپ می‌شوند. نکته دوم این است که ما چون دانشگاه علوم انسانی هستیم برخی از رشته‌های ما امکان عرضه در مجامع بین‌المللی را ندارند یعنی نمی‌توانند مقالاتشان را در مجلات معتبر دنیا چاپ نمایند. به طور مثال عرض می‌کنم مثلاً در دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی که بیشترین هیات علمی را داریم مقالاتی دارند که در خارج از کشور جایی برای انتشار وجود ندارند یا بخشی از مقالاتی که در حوزه علوم اسلامی و در حوزه علوم دینی هستند امکان چاپ در مجلات خارجی را ندارند. طبیعتاً ما بخش عمده‌ای از امتیاز هایمان را از دست می‌دهیم. دلیل سوم این است که در دانشکده علوم ریاضی و کامپیوتر، بخشی از

همکاران که مقالات بیشتری در این حوزه دارند و شاید جز پر استنادترین اساتید ما هستند، بدلیل اینکه مقالاتشان در مقوله علوم انسانی دسته‌بندی نمی‌شود امتیازاتشان به امتیازات علوم انسانی و دانشگاه اضافه نمی‌شود و ما بخشی از امتیازها را از دست می‌دهیم. بنابراین این برای اولین بار بود که دانشگاه علامه به عنوان دانشگاه علوم انسانی توانست در نظام رتبه‌بندی وارد شود و افتخار آفرینی کنند. جا دارد از همه اساتید و همکاران گرامی در معاونت پژوهشی که در یک سال گذشته تلاش کردند و با تشکیل جلسات مستمر و جمع‌آوری دیتاهایی کمک کردند که به این مرحله برسیم تشکر کنم.

آقای دکتر در دو سال اخیر چه کارهایی انجام داده اید و چه پژوهش‌هایی و در چه زمینه‌ای بوده؟

ما تنوع فعالیت در عرصه‌های مختلف حوزه پژوهش داریم و به تفکیک مدیریت‌هایی که در حوزه ما فعالیت می‌کنند را عرض می‌کنم. بخشی که ما قبلاً نداشتیم و این ارتقا پیدا کرد بخش ارتباط با صنعت بود که توانستیم این دفتر را به سطح مدیریت و در واقع ارتباطمان را با جامعه و صنعت ارتقا دهیم. ما در این ۶ ماه، نسبت به سال گذشته درآمدان در صنعت از طرح‌های پژوهشی ۷۸٪ شد که این نشانه خوبیست که ما به سمت حل مشکلات جامعه حرکت کردیم. تا الان حدود ۳۶ تفاهم‌نامه با سازمان‌های دولتی یا غیرانتفاعی امضا کردیم که مساله محور و تقاضا محور است و بخشی از آنها به نقطه خیلی خوبی رسیده است. با وزارت اقتصاد در خصوص حکمرانی به سیاست‌گذاری اقتصادی تفاهم‌نامه داریم و در حال عملیاتی شدن است که نزدیک به ۳۰ میلیارد تومان اعتبار دارد که بتوانیم در حل مسائل اقتصادی کشور و مسائل مالی و بانکداری کشور کمک کنیم. با بخش معاونت علمی ریاست جمهوری تفاهم‌نامه داریم که در چهار حوزه می‌توانیم به جامعه کمک کنیم: بخش اول بخش مرجعیت علمی، یعنی در بحث هدفمندسازی پژوهش و لیدر شدن در حوزه علوم انسانی بتوانیم حرکت‌های خوبی را انجام دهیم که در واقع بحث علوم انسانی را به سمت کاربست ببریم و مسائل اجتماعی و انسانی که در جامعه و سازمان‌ها وجود دارند را حل کنیم. بخش دیگر بخش زیست‌بوم فناوری است که در سطح ملی تفاهم کردیم که سه آزمایشگاه ایجاد کنیم. یکی آزمایشگاه مالی پولی که برای کل جامعه خدمت محسوب می‌شود. یکی باشگاه علوم محاسباتی اجتماعی که بیشتر بحث کاربرد هوش مصنوعی در مسائل اجتماعی است که این را تاسیس می‌کنیم. یکی حکمرانی دیجیتال که بحث کاربرد دیجیتال در حوزه مدیریت است و در حال ایجاد این سه آزمایشگاه در ساختمان کریمخان که قبلاً دفتر مرکزی دانشگاه علامه بود هستیم. در بحث کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان تفاهم کردیم که حدود ۲۰۰ میلیارد تومن برای جذب اعتبار

مالیاتی استفاده کنیم که بتوانیم در این حوزه به بحث کارآفرینی و شرکت‌های دانش بنیان کمک کنیم و این منجر به گرفتن مجوز پارک علم و فناوری شد و اکنون پارک علم و فناوری، مراکز رشد و مرکز کارآفرینی در این حوزه در حال انجام فعالیت هستند. حرکت‌های خوبی هم در بحث کوریدور کارآفرینی اساتید شکل گرفته که برای تجاری‌سازی دانش و آنچه که خروجی رساله‌های دکتریست به سمت تاسیس شرکت‌های دانش بنیان و کاربردی کردن این یافته‌ها حرکت کنیم.

در بخش امور بین‌الملل از ابتدای تاسیس تا کنون حدود ۲۱۸ تفاهم‌نامه با دانشگاه‌های خارج از کشور داریم که برخی از این تفاهم‌نامه‌ها هنوز فعال هستند مثل تفاهم‌نامه‌های روسیه که اکنون به بحث ارتباط گروه‌های آموزشی رسیدیم. در هفته جاری گروه برنامه درسی و گروه کودکان استثنایی با گروه‌های متناظر خودشان در دانشگاه ویاتکای روسیه نشست دارند. با بنیاد روسکمی یا سایر دانشگاه‌ها طرح‌های مشترک بین‌المللی انجام شده است. در دانشگاه‌های چین به کمک رایزن فرهنگی که آنجا داریم برنامه‌های خوبی تنظیم شده که مرکز چین‌شناسی این کار را دنبال می‌کند در بحث امور بین‌الملل که عمدتاً محورمان را دانشگاه‌های کشورهای همسایه و محور مقاومت گذاشته‌ایم و رییس دانشگاه سفری به کشور لبنان و سوریه داشتند و امروز و فردا با حدود ۱۰ تا از دانشگاه‌های عراق در مشهد نشست داریم که بتوانیم تفاهم‌نامه‌هایی در خصوص راه‌اندازی برخی از رشته‌های مشترک بین‌المللی، تبادل دانشجو و بحث تبادل استاد داشته باشیم.

در حوزه مدیریت پژوهشی، عمدتاً پژوهش‌هایمان را به سمت پژوهش‌های مسئله‌محور و نشست‌های حل مساله سوق دادیم و حدود ۱۴ واحد پژوهشی، پژوهشکده، مرکز پژوهش و گروه پژوهشی داریم که فعالیت می‌کنند و عمدتاً همه این‌ها را به چند محور سوق داده‌ایم: یکی هدفمندی رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی است. یعنی از این به بعد با مصوبه‌ای داریم که رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها، از نیازهای جامعه و تقاضاهایی که دستگاه‌های دولتی یا شرکت‌های خصوصی دارند باید انتخاب شوند. بنابراین موضوعی باید محور پایان‌نامه برای سال انتخاب شود که حتماً جزو نیازهای جامعه باشد و این امر را بر عهده پژوهشکده‌ها گذاشتیم که اولویت‌های پژوهش جامعه را بیاورند. یکی از بحث‌های جدی ما که خیلی وقت است شروع کردیم هدفمندی رساله‌ها و پایان‌نامه‌هاست. برخی از این‌ها بحث مرز دانش است و به صورت محدود قابل پذیرش است. چنانچه رساله‌هایی بتواند در مرز دانش یک خلاء نظری را پر کند، مورد حمایت قرار می‌گیرد. ما در مدیریت پژوهشی، سند اولویت پژوهشی دانشگاه را درآوریم و در هفته پژوهش امسال رونمایی خواهیم کرد و از این به بعد تمام فعالیت‌های دانشگاه در راستای سند اولویت‌مان خواهد بود. در سند

اولویت، هم شاخص‌های رتبه‌بندی نظام‌های جهانی، هم نیازها و اولویت‌های اساسی کشور و هم اسناد بالادستی که در حوزه علوم انسانی، در حوزه نقشه جامع علمی یا سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها را داریم محور قرار گرفته است. یک بخش دیگر هم برنامه راهبردی دانشگاه است که ما از سال ۱۴۰۱ برنامه پنج ساله را آغاز کردیم و امسال در سال دوم است که ما از سطح هیات‌علمی و گروه و دانشکده و دانشگاه، برنامه‌هایی تنظیم کردیم و کتابش هم چاپ شده و مطابق برنامه پیش می‌رویم. بنابراین قصد داریم که بر اساس اولویت‌هایی که داریم بتوانیم دانشگاه را به دانشگاه نسل سوم و شاید نسل چهارم تبدیل کنیم و به سمت ثروت آفرینی، ارزش آفرینی و حل مسائل جامعه پیش ببریم و از صرف آموزش خارج شویم و به سمت دانشگاه‌های کارآفرین و دانشگاه‌های پژوهش محور برویم که این برنامه اصلی دانشگاه است که دنبال می‌کنیم.

در قسمت انتشارات یکسری آمار کمی عرض کنم. ما تا الان حدود ۵۶۰ عنوان کتاب چاپ کردیم. کتابهایی که ما معمولاً چاپ می‌کنیم عمدتاً کتابهای درسی و کمک‌درسی است و سعی می‌کنیم بیشتر کتاب‌های درسی چاپ کنیم که این بتواند مرجع دانشجویان باشد و اساتید بتوانند از آن استفاده کنند. ما حدود ۵۶ نشریه علمی داریم که از این ۵۶ نشریه، حدود ۱۸ تا از آنها رتبه الف دارند. تقریباً ۲۴ تا رتبه ب و بقیه هم رتبه ج دارند و چون تازه تاسیس شده‌اند معمولاً یکی دو سال طول می‌کشد تا بتوانند وارد رتبه‌بندی شوند و ارتقا پیدا کنند یک برنامه‌ای که در این حوزه داریم بحث نمایه‌سازی مجلات است که حدود ۸ مجله وارد پایگاه اسکوپوس شده اند یک سری مجلاتی هم داریم که به زبان انگلیسی است و خود به خود مورد استناد قرار می‌گیرد.

مرکز کارآفرینی نقطه تمرکزش هدایت شغلی دانشجویان است. در این مرکز بحث آموزش مهارت‌های کسب و کار برای اساتید و دانشجویان داشتیم و همه دانشکده‌ها را تحت پوشش آموزش مهارت‌های کارآفرینی قرار دادیم. یک سری دوره‌هایی برای ورود به بازار مثل بحث بازاریابی، ثبت شرکت، دانش بنیان کردن شرکت برگزار کردیم. یک بخشی هم آموزش راه‌اندازی کسب و کار برای اساتید داشتیم تا کسانی که ایده‌ای دارند به مراکز نوآوری در دانشکده‌ها مراجعه کنند و یک مکانی در اختیارشان قرار می‌دهیم و حمایت می‌کنیم. شرکت‌های شتاب‌دهنده هم داریم که به اینها کمک می‌کنند ایده‌هایشان را پرورش دهند و بعد برای ثبت شرکت اقدام کنند و نهایتاً وارد مرکز رشد می‌شوند. در حال حاضر ۷ تا از شرکت‌های دانش بنیان که در مرکز رشد مستقر هستند از اساتید دانشگاه خودمان هستند. تقریباً ۱۱ دانشجو هم که صاحب ایده بودند در این مراکز مستقر هستند.

در حوزه گردشگری سلامت، حمل و نقل و IT جزو شرکت‌هایی هستند که موفقیت خوبی دارند. از آغاز ورود این شرکت‌ها نزدیک به ۲۰۰ میلیارد تومان گردش مالی دانش‌بنیان بوده که به مرحله بهره‌برداری رسیدند و در حال عرضه خدماتشان به جامعه هستند.

یک بخش دیگر مجموعه‌ای تحت عنوان مراکز نوآوری هستند. مراکز نوآوری تحت حمایت معاونت ریاست جمهوری است. کارآفرینی‌ها با وزارت علوم کار می‌کنند. در هر دانشکده‌ای مرکز نوآوری ایجاد می‌کنیم. در حال حاضر ۶ دانشکده دارای مراکز نوآوری هستند. مثل دانشکده علوم اجتماعی، روانشناسی و علوم تربیتی، مدیریت و حسابداری، ادبیات فارسی و زبانهای خارجی. این مراکز نوآوری صرفاً برای تشکیل شرکت‌های دانش بنیان توسط اساتید و دانشجویان است و یکی دو شرکت شتاب‌دهنده هم داریم که حمایت‌های مالی، مشاوره را بر عهده گرفتند.

در بخش دیگر، تاسیس صندوق پژوهش و فناوری است که این صندوق در مراحل نهایی برای اخذ مجوز از صندوق شکوفایی نوآوری با همکاری بانک ملی شرکت کاریزما و دو شرکت خصوصی دیگر است. دانشگاهیان ۲۵٪ سهم دانشگاهی و ۴٪ سهم بانک ملی ۵۱٪ سهم دو شرکت خصوصی است. سرمایه اولیه که برایشان پیش‌بینی شده ۱۰۰ میلیارد تومان این است که انشالله هفته پژوهش امسال رونمایی خواهد شد. بخش دیگر رونمایی از آثار علامه طباطبایی است. در حوزه آثار علامه طباطبایی یک مقدار منابع کم داریم. حدود ۶ اثر به اساتید گروه فلسفه و الهیات سفارش دادیم که روی آثار علامه طباطبایی کار کنند و قرار است این آثار چاپ شوند و رونمایی کنیم.

بحث فرصت مطالعاتی صنعت که برای اساتیدی که پنج سال استخدام را رد نکرده‌اند، برای تبدیل به دانشجویی یا رسمی آزمایشی باید این دوره را در یک سال پاره‌وقت یا شش ماه به طور تمام وقت در یک سازمان صنعتی انجام دهند. هم اکنون ۷ نفر از این فرصت در وزارت کشور و وزارت صنعت استفاده می‌کنند. چند نفر در حوزه آموزش و پرورش داریم. یک فرصت مطالعاتی خارج از کشور داریم که این هم شرایطی دارد اگر ۷۰٪ امتیاز اعتبار داشته باشند می‌توانند تقاضای استفاده از این فرصت را بگیرند و فرصت‌های یک ماهه، سه ماهه، شش ماهه و یک ساله داریم. در سال گذشته تقریباً ۴ نفر توانستند از این فرصت استفاده کنند در شش ماهه اول امسال حدود ۷ نفر فرصت درخواست کردند و با آن موافقت شد. یک بخش دیگری تحت عنوان فرصت نظریه‌پردازی مصوب کردیم که اساتیدی که می‌خواهند کرسی نظریه‌پردازی داشته باشند یک فرصتی دارند که یک ترم معاف از آموزش شوند و روی پرورش ایده‌شان کار کنند و اگر به مرحله‌ای رسید قابل تمدید است.

آمار کرسی‌ها در دانشگاه، ۴۴۶ کرسی ترویجی و ۵ کرسی نظریه‌پردازی و نوآوری است. ما در بحث نظریه‌پردازی چند نکته کلیدی داریم یکی بحث پرکردن خلاهای نظری که شاید خیلی بحث بومی اسلامی در آن نباشد. مثلاً فرض بفرمایید ما نظریه‌ای داشتیم در بحث مقوله زبان‌شناسی. یکی از اساتید زبان‌شناسی آقای دکتر دبیرمقدم یک نظریه‌ای دادند که در سطح جهان پذیرفته شد و الان در کشور ما نیز پذیرفته شد بنابراین نظریه جدید را به دانش موجود اضافه کرد. یک سری نظریه‌هایی داریم مثلاً نظریه‌هایی که در حوزه علوم سیاسی داشتیم که بیشتر نوآوری در زمینه اسلامی شدن و بومی‌سازی یک نظریه مبتنی بر آموزه‌های دینی است. بنابراین توجه ما به هر دو مورد است. هم در مقوله اسلامی شدن، هم در مقوله نظریات جدیدی که عرضه می‌کنیم و منابع جدیدی تولید می‌کنیم.

نقش معاون پژوهشی در برنامه راهبردی دانشگاه و تحول چیست؟

یک بخش آن در واقع قائم به شخص است. آغاز برنامه راهبردی دانشگاه بحثی بود که من قبل از معاونت پژوهشی آن را در سال ۱۳۸۸ شروع کردم و آن زمان اجرایی نشد و در سال ۱۳۹۲ دوباره این برنامه را بازسازی و ارائه کردیم در هیأت امنای مصوب شد ولی باز به اجرا نرسید و در این دوره تقریباً از دو سال پیش، از سال ۱۴۰۰ این برنامه نوشته شد و چند آیتم کلیدی داشت. یکی بحث تحول در علوم انسانی بود که محور اصلی و کانون توجه قرار دادیم یعنی اگر کتابی یا مقالاتی هست با این رویکرد نوشته شود و خودبخود به مسیر فعالیت و آثار پژوهشی جهت دادیم. در خصوص نقش معاونت پژوهشی، در واقع مغز فعالیت‌های پژوهشی، آن تیم یا نیروی انسانی است که به عنوان معاون پژوهشی و به طور کلی پرسنل معاونت پژوهشی را هدایت می‌کنند. در معاونت پژوهشی کارها یک مقدار جهت و مسیر پیدا کرده و با اولویت به کارهای همکاران نگاه می‌کند. مثلاً اگر تشویقی داریم مسیر مشخص است یا برای هفته پژوهش برنامه‌ها و اولویت‌هایی داریم که به آنها جهت می‌دهیم و حمایت می‌کنیم ولی آنچه که در کشور، ما هم گرفتارش هستیم فرهنگ پژوهش و فرهنگ تولید است که هنوز در کشور ما شکل نگرفته است. بنابراین آنچه که کشور ما را نجات می‌دهد تولیدات علمی و پژوهشی است. اگر بخواهیم افکار دنیا را تغییر دهیم کتاب می‌تواند این نقش را ایفا کند. اگر بخواهیم نگرش دنیا را عوض کنیم، مقالات می‌تواند این را انجام دهند. بنابراین کلاس‌ها بیشتر در حوزه انتقال دانش است. یعنی خیلی آموخته داخلی یا تولیدات داخلی در تدریس‌های ما وجود ندارند. ما یک ماشینی هستیم که به هر حال ترجمه و پردازش می‌کنیم. دیتاها را می‌گیریم در قالب اسلاید و کتاب به دانشجویان منتقل می‌کنیم. تا کنون هم این اتفاق افتاده است. در حوزه علوم انسانی یک مقدار این مسئله

خطرناک است. از این جهت که ما در واقع علوم انسانی که آغشته به ارزش‌های حاکم بر هر جامعه است عین همان منتقل می‌شود. بنابراین اگر تمام افکار و عقاید و جریان‌های سیاسی دنیا را ترویج کنید این جریان‌های فکری دنیا، در نوع خودش برای کشورهای خودشان مهم و پذیرفته شده است. ولی اگر در کشور ما همین جریان‌ها مطرح کنیم بعد از مدتی ذهن دانشجو با این پر می‌شود و همان افکار و عقاید را انتخاب می‌کند و در آن مسیر حرکت می‌کند. بنابراین هرچی جلوتر می‌رویم چون نسل دانشگاه‌ها در حال تغییر است، آموزش اهمیت خودش را از دست می‌دهد. در دنیا کامل از دست می‌دهد چون آنها تعلیم را دارند ولی تربیت را خیلی ندارند. مقوله‌ای به نام تربیت را خیلی در دانشگاه‌های دنیا جدی نمی‌بینید. بعضی از اینها هم بحث فرهنگ و قانون جامعه است. در کشور ما یک راه این است که آن منبع برگرفته از ارزش‌های جامعه باشد. این به معنای مخالفت با علم دنیا نیست. منتها با برخی از علوم جهت دارد. در علوم فیزیک و شیمی خیلی جهت تربیتی دیده نمی‌شود. ولی در بحث علوم انسانی جهت علم مهم است. حضرت امام گفتند ما علم را می‌خواهیم منتها علم جهت‌دار. علم جهت‌دار این است که بتوانیم به جامعه با نگاه و منظر دینی نگاه کنیم. بنابراین ما نیاز به زیرساخت‌های پژوهشی در جامعه داریم. دانشگاه‌هایی که پژوهش کند و مسائل را علت‌یابی و حل کند. بنابراین به نسل سوم و چهارم هنوز نرسیده‌ایم.

برای کاربردی شدن طرح‌های پژوهشی در علوم انسانی چه کارهایی باید انجام شود؟

در خصوص کاربردی شدن علوم انسانی دو سه کار انجام داده‌ایم که بعضی از این‌ها به مرحله خوب رسیدند. آقای دکتر رضا ملکی از دانشکده روانشناسی یک طرحی را ارائه کردند تحت عنوان کاربرد علوم انسانی. چطور می‌شود علوم انسانی را در زندگی مردم ببریم و به اصطلاحی که امروزه ما در دانشگاه‌ها داریم تجاری‌سازی کنیم و مشکلات و مسائل مردم را حل کنیم. بعد از این ما دو سه بخش را دنبال کردیم که یکی از اینها تفاهم‌نامه‌ای بود که ما با پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با حوزه علمیه و مرکز پژوهشی مبنا انجام دادیم که بتوانیم به کمک همدیگر مسائل کلان کشور را مطرح کنیم. چند مورد از طرح‌های ملی: بحث خانواده، آموزش و پرورش و ساختار نظام اداری کشور به کمک اساتید پیشرفته است. بعضی از این طرح‌ها مانند نقشه جامع خانواده است که در هفته پژوهش، یکی از مواردیست که ما این را خواهیم داشت. در بخش دیگر یک شورای راهبری جامعه و صنعت ایجاد کردیم و از ۲۴ دستگاه دعوت کردیم تا در خصوص کاربرد علوم در جامعه از کمک آنها استفاده کنیم. یکی از اینها وزارت کشور است که در بحث خانواده و منابع انسانی کارهایی انجام شده است. از طرف دیگر از سوی وزارتخانه ماموریت‌هایی

رسمًا به ما ابلاغ شد: یکی بحث صیانت و تحکیم خانواده و توسعه منابع انسانی است. درخصوص ماموریت‌گرایی دانشگاه هم کارایی صورت گرفته است.

بودجه تحقیقاتی و پژوهشی دانشگاه چقدر است؟ دغدغه و مشکلات شما تو این زمینه چیست؟

مسئله بودجه از دغدغه گذشته و به یک نگرانی جدی و مشکل تبدیل شده است. تا سال گذشته مثل دانشگاه‌های دیگر با کمبود بودجه جدی روبرو بودیم. خیلی از دانشگاه‌ها از محل درآمد اختصاصی خودشان، هزینه‌ها را تامین کردند. دانشگاه‌های فنی درآمدی داشتند یا فروش زمین انجام دادند. قبل از ۱۴۰۰ این اتفاق برای دانشگاه ما هم افتاد. یعنی مجبور شدیم چند تا از زمین‌های دانشگاه را بفروشیم و تامین بودجه کنیم ولی از ۱۴۰۰ تصمیم گرفتیم دارایی‌های دانشگاه را از دست ندهیم چون اینها را باید مولد کنیم و منبع درآمد ما باشد. تا پارسال ما واقعا در بحث تامین هزینه‌های پژوهش مشکل جدی داشتیم و تقریباً نزدیک به ۱۱ میلیارد بدهی پژوهش داشتیم ولی امسال با گشایشی که صورت گرفت و افزایش بودجه‌ای که دولت، مجلس و وزارتخانه کمک کردند، افزایش خوبی در بودجه امسال اتفاق افتاد و تقریباً تمام بدهی‌ها در حال صفر شدن است. بدهی آموزش یا حق‌التدریسی که داشتیم کامل پرداخت شد و به روز است. در حوزه پژوهش به حدود ۵ میلیارد رسیدیم که در شرف پرداخت است. امسال از جهت بدهی پژوهشی، مشکلی نداریم ولی آنچه مبنای کارمان است با تاسیس صندوق پژوهش و فناوری می‌توانیم تامین مالی طرح‌های پژوهشی را انجام دهیم. بخش دیگر هم درآمد از صنعت و درآمد از طرح‌های پژوهشی است که دارد اتفاق می‌افتد. بنابراین طرح‌های پژوهشی هم منبع درآمد دانشگاه است. هرچند که سهم دانشگاه کم است ولی باز یک منبع درآمدی است که از این حوزه داریم.

حدود جایگاه تحقیقات علوم انسانی در حکمرانی کشور و در دانشگاه چطور ارزیابی می‌کنید؟

عرض کنم خدمت شما یه بحثی وجود دارد که حکمرانی را چطور معنا کنیم؟ چون به هر حال حکمرانی بعضی وقتها مربوط به بحث مقامات سیاسی کشور می‌شود و بخش دیگر حکمرانی، مفهومی نزدیک به مدیریت پیدا می‌کند و بحث اداره جامعه است. معمولاً در مقوله حکمرانی که از منظر مدیریت داریم، مشارکت موسسات دانشگاهی آموزشی و در کنار جامعه مدنی و بخش خصوصی در اداره جامعه است. اگر از این منظر نگاه کنیم در حد مصوبات و در حد کاغذ، سازوکاری برای مشارکت دانشگاه‌ها در حکمرانی دیده می‌شود. مثلاً کارهایی که مجلس یا مرکز پژوهش‌های مجلس انجام می‌دهد. ما طرحی تحت عنوان همگام با خط مشی و قانون‌گذاری ایجاد کردیم و تمام لواحی که از دولت وارد

مجلس می‌شود قبل از اینکه وارد صحن علنی شود ما یک نشست هم‌اندیشی می‌گذاریم و اساتیدمان بررسی می‌کنند. تا الان سه مورد در بحث بانکداری، بازار سرمایه داشتیم و موردی که در روز سه‌شنبه داریم، اساسنامه منطقه آزاد مکران است که با حضور نماینده چابهار و نمایندگان مجلس در این طرح نظر میدهیم. اساتید ما از منظر علمی این طرحها را بررسی می‌کنند و به عنوان مشاور نظراتشان را ارائه می‌دهند. البته ما مدرسه حکمرانی ایجاد کردیم و دانشکده حکمرانی در حال تاسیس است و به این منظر از جنبه مدیریتی باید نگاه کرد نه از منظر سیاسی. یعنی بحث مقوله قدرت و نفوذ در اداره جامعه نیست بلکه مسئله‌ای که حکمرانی دارد، حل مسائل جامعه است. آوردن تکنولوژی برای حل مسائل کلان و مزمن جامعه است. اگر با این دید باشد ما تقریباً این مسیر را شروع کردیم که بتوانیم کمک کنیم ولی هنوز از طرف جامعه آن نقش اساسی و جدی که دانشگاه در بحث حکمرانی مسائل کلان یا عمدتاً مسائلی که مزمن است مثل اشتغال، تورم مثل نوساناتی که در بازار بورس داریم، بحث بازار سرمایه و اینها مسائلی است که هنوز ما نقش جدی نتوانستیم ایفا کنیم. از آن طرف هم تقاضای جدی وجود نداشته است چرا که هنوز نهاد دانشگاه برای حل مسائل جامعه وارد نشده و به جای نهاد دانشگاه، شخص وارد می‌شود یعنی بنده به جهت شخصی دعوت می‌شوم و نظر می‌دهم ولی اینکه دانشگاه به عنوان یک نهاد، مساله ما را حل کند، هنوز جا نیفتاده است. اگر نهاد دانشگاه وارد شود، مسئله کمک به حکمرانی جامعه هم اتفاق می‌افتد. بنابراین بخش‌هایی که وظیفه ما و مسئولیت اجتماعی دانشگاه است، ما در برنامه گذاشته‌ایم. در حکمرانی و سیاست گذاری وزارت اقتصاد شروع کردیم و یک تیمی حدود ده، دوازده اساتید ما درگیر طرح هستند. دانشکده اقتصاد، علوم اجتماعی، مدیریت و پژوهشکده اقتصاد درگیر این موضوع هستند. با آزمایشگاه‌های ملی که با حمایت معاونت علمی ریاست جمهوری ایجاد می‌شود میتوانیم به آن حکمرانی که اشاره کردید کمک کنیم.

جایگاه علوم انسانی را در برنامه هفتم چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا در برنامه هفتم از دانشگاه شما نظری خواسته

شده؟

در خصوص برنامه هفتم که به درخواست خود ما بود و جلسه‌ای با حضور مسئولین سازمان برنامه بودجه و رییس ستاد برنامه هفتم و همکارانشان برگزار شد. حدود ۸۰ نفر از اساتید را دعوت کردیم. راجع به برنامه هفتم نظر دادند. نقایصی در برنامه وجود داشت. از جمله اینکه نقش آموزش عالی دیده نشده بود. یک مقدار احکامی که وجود داشت برای آموزش عالی گشایشگر و توسعه‌دهنده نبود. جمع‌بندی انجام شد برای سازمان

برنامه، وزارت علوم فرستاده شد و یک سری بندها اعمال شد مثل بحث مالیات بر طرح‌های پژوهشی موقتا برداشته شد. بحث آموزش عالی یا آمایش آموزش عالی یکی از بحث‌های جدی بود که آمایش آموزش عالی حتما باید صورت بگیرد که دانشگاه‌هایی که می‌توانند قطب باشند مثلا در شیلات، کشاورزی، در علوم انسانی. اینها را ایجاد کردیم که بتوانند هم‌افزایی داشته باشند. بعضی از بحث‌های کاری هم بود مثلا در خصوص مفاصاحساب طرح‌های پژوهشی. سه نشست برای بررسی مقوله احکام اقتصادی در دانشکده اقتصاد و با حضور وزیر اقتصاد داشتیم پیشنهادات خیلی خوبی اساتید ما داشتند و بحث حکمرانی و سیاستگذاری اقتصادی شکل گرفت. وزیر اقتصاد ۳۰ میلیارد اعتبار گذاشت که این مبلغ برای دانشگاه علامه نیست و برای کل کشور است یعنی علامه به عنوان هاب پژوهشی عمل می‌کند یعنی طرح‌هایی با مشارکت اساتید دانشگاه‌های سراسر کشور داشته باشیم که بتوانیم دیدگاه‌ها را در بحث مالی و بانکداری و اقتصادی تحت عنوان توسعه سیاستی تهیه کنیم و در اختیار وزارت اقتصاد قرار دهیم.

وزارت علوم چقدر به طرح‌های علوم انسانی اهمیت می‌دهد؟

جای خوشبختی دارد که از آغاز این دولت، بحث علوم انسانی در وزارت علوم جایگاه خوبی پیدا کرده است. در وزارت علوم، صندوق پژوهش و فناوری یک بخشی از اعتباراتش را برای تحول در علوم انسانی گذاشته است. همچنین روز علوم انسانی را مصوب کردند. از طرفی خود وزیر علوم، یک تیمی تحت عنوان اثر بخشی علوم انسانی تشکیل داده و ماهی یک بار جلسه‌ای با حضور وزیر علوم یا معاون پژوهشی وزارت علوم شکل می‌گیرد. تقریبا دو سالی است که علوم انسانی نه تنها در وزارت علوم بلکه در کشور هم جایگاهی پیدا کرده است. توجه به علوم انسانی از جهت اعتبار و برنامه‌هایی که در وزارت علوم شکل می‌گیرد، اهتمام خوبی وجود دارد و وزیر علوم بودجه دانشگاه‌های علوم انسانی را افزایش داده است.

معاونت علمی ۶ میلیارد برای طرح اثربخشی و کاربردی سازی علوم انسانی اختصاص داد که سه، چهار محور دارد که یکی از محورهای کلیدی، خدمت اول است. یعنی اگر کسی در حوزه علوم انسانی چه در بخش سالمندی چه در بحث علوم اجتماعی یا مشاوره خدمت اولی را در جامعه عرضه کند. محورهایی تعریف کردیم، فراخوان زدیم که از داخل و خارج دانشگاه همه می‌توانند ایده‌ای ارائه دهند که جز خدمت اول محسوب

شود . ۲۴ ایده دریافت کردیم که در حال ارزیابی است و بعد باید تخصیص مبلغ انجام شود. بعضی از اینها هم خدمت اول نیست ولی طرحهایی در حوزه خانواده و حوزه مسائل یا مشکلات کلان کشور راهکارهایی دارند که ما به عنوان توصیه سیاستی گذاشتیم.

برای حمایت از پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا چه اولویتی دارید و چقدر حمایت می‌کنید؟

در بحث هدفمندی که عرض کردم ما سند اولویت داریم و براساس آن انتخاب می‌شود. وقتی انتخاب شد ما دو سه محور حمایت فراهم کردیم یک محور صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران است که هم پایان نامه‌ها و هم رساله‌ها به این طریق مورد حمایت قرار می‌گیرند. ما در حال حاضر تقریباً حدود ۵ میلیارد تومان برای شش ماهه دوم، به صندوق اختصاص دادیم. البته برای موضوعاتی که از نیازهای کشور باشد تا ۱۰ میلیارد تومان قابل افزایش است. در بخش مرجعیت علمی، معاونت علمی ۱۵ میلیارد تومان برای حمایت از رساله و پایان نامه‌ها داده و حدود ۱۰۰ میلیارد تومان هم برای رساله‌ها و پایان نامه‌هایی که آزمایشگاه و مواد اولیه دارند اختصاص داده شده است که باید از اعتبار مالیاتی تامین شود. یعنی حدود ۱۱۵ میلیارد تومان معاونت علمی برای این بخش گذاشته است و حدود ۵ میلیارد تومان هم صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران گذاشته است. یک بخش دیگر هم شرکت‌های دانش بنیان و بنیاد برکت حدود ۱۰۰ میلیارد تومان به این کار اختصاص داده که حدود ۴ میلیارد تومان تا الان هزینه شده است. تاسیس شرکت‌های دانش بنیان توسط دانشجویان و اساتید و رساله‌هایی که برای تجاری سازی دانشگاه هستند مواردی است که می‌تواند بخشی از نیاز مسائل جامعه را انجام دهند و از این محل انجام می‌شود. همچنین دانشگاه هم از رساله‌ها و پایان نامه‌هایی که روی تحول در علوم انسانی، بومی‌سازی، اسلامی سازی کار کنند حمایت مالی می‌کند.